

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Gjennomføring av eksamen og internkontroll

Østfold fylkeskommune – Malakoff videregående skole

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Østfold fylkeskommune. Temaet for tilsynet er eksamen og internkontroll. Vi har etter en risikovurdering valgt ut kontrollspørsmålet som omhandler fylkeskommunens sikring av om kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen. Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket.

Østfold fylkeskommune mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av fylkeskommunens uttalelse og ny dokumentasjon, har vi gjort endringer i rapporten.

Statsforvalterens vurdering er at Østfold fylkeskommune gjennomfører risikovurderinger, og med det har vurdert sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser brudd kan få. Fylkeskommunen har skriftlige rutiner, prosedyrer og øvrige tiltak, for å sørge for at kandidatene får tilgang til nødvendig hjelpemidler under eksamen. Videre evner fylkeskommunen å avdekke avvik og risiko for avvik, og følge disse opp. Fylkeskommunen evaluerer i tillegg skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak i interkontrollen, og forbedrer disse ved behov. Dette bidrar til å sikre at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen og at kandidatene ikke har tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Vi har funnet at Østfold fylkeskommune oppfyller kravene i regelverket. Vi vil derfor ikke vedta pålegg om retting. Tilsynet er avsluttet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning	4
1.1 Kort om Østfold fylkeskommune	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2 Nødvendige hjelpemidler.....	5
2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?	5
2.1.1 Rettslig krav.....	5
2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	7
3 Vi avslutter tilsynet.....	23
4 Dokumenter	24

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med kommuner, fylkeskommuner og offentlige skoler,¹ der vi kontrollerer om opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt.

Det er fylkeskommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt.²

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, og vi skal derfor gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Fordi vi behandler personopplysninger i tilsynet, gjelder også bestemmelsene i personopplysningsloven.³

1.1 Kort om Østfold fylkeskommune

Østfold fylkeskommune ble opprettet etter oppløsningen av Viken fylkeskommune januar 2024. Ifølge fylkeskommunens hjemmeside bor det ca. 311 000 innbyggere i fylket. Fylkeskommunen har 2 398 ansatte, hvorav 1 837 jobber i de videregående skolene i Østfold. I fylkeskommunen er det elleve videregående skoler, en fylkeskommunal folkehøgskole, en skole som gir opplæring til barn og unge på barneverns- og helseinstitusjoner, samt en konsolidert fagskole.⁴ Skoleåret 2023/2024 er det 10 898 elever i de videregående skolene i fylket, hvorav Malakoff videregående skole har 906 elever.⁵

1.2 Tema for tilsynet

Temaet for dette tilsynet er om Østfold fylkeskommune, gjennom sin internkontroll, sikrer at alle sentralt gitte eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanene i de ulike fagene, jf. forskrift til oppl. § 3-23, jf. kommuneloven § 25-1.

Statsforvalteren i Oslo og Viken skal kontrollere om fylkeskommunen sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler før og under gjennomføring av eksamen, jf. oppl. §§ 3-4 og 13-10 med forskrifter og kommuneloven § 25-1. Vi har avgrenset tilsynet til kun å omfatte fylkeskommunens egne skoler.

Vi har ikke sett på hvordan fylkeskommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til gjennomføring av eksamen og internkontroll, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

¹ Jf. opplæringsloven (oppl.) § 14-1 første ledd, og kommuneloven kapittel 30.

² Jf. oppl. § 13-10 første ledd

³ Les mer om vår behandling av personopplysninger i tilsyn på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/

⁴ [Om Østfold fylkeskommune - Østfold fylkeskommune \(ofk.no\)](http://om-ostfold-fylkeskommune-ostfold-fylkeskommune.ofk.no)

⁵ [Elevtall i videregående skole – utdanningsprogram og trinn | udir.no](http://elevtall-i-videregaaende-skole-utdanningsprogram-og-trinn-udir.no)

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren sendte tilsynsbrev 07.01.2024 til Østfold fylkeskommune. Vi har undersøkt om fylkeskommunen gjennom sin internkontroll sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler ved eksamen. For å kontrollere dette har vi sett på praksisen til både Østfold fylkeskommune og Malakoff videregående skole.

Fylkeskommunen og skolen ble pålagt å svare på en egenvurdering/spørreskjema i Forms og levere dokumentasjon til oss. Vi har mottatt beskrivelser av praksis og dokumentasjon fra fylkeskommunen og skolen. Vi har også gjennomført intervjuer med ansatte og ledere i fylkeskommunen, det interkommunale selskapet FRID IKS samt skolen. Våre foreløpige vurderinger og konklusjoner baserte seg på opplysninger vi fikk fra denne informasjonen, og ble skrevet i en foreløpig tilsynsrapport.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til fylkeskommunen 22.04.2024. Fylkeskommunen har uttalt seg om innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen. Vi har behandlet fylkeskommunens kommentarer og innsendt dokumentasjon, under hvert av de aktuelle temaene.

2 Nødvendige hjelpemidler

2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?

2.1.1 Rettslig krav

Krav til internkontroll

Fylkeskommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.⁶ Kravet er et element i fylkeskommunens ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, særpreg, aktiviteter og risikoforhold.⁷ Fylkeskommunedirektøren har ansvar for at kravet blir oppfylt, men kan delegere oppgaver til andre. Fylkeskommunedirektøren er likevel ansvarlig og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstavene a-e, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Fylkeskommunen skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet.

Fylkeskommunen skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig på bakgrunn av risikobildet og formålet med internkontrollen.

Fylkeskommunens internkontroll skal være egnet til å forebygge og hindre regelverksbrudd.⁸

⁶ Jf. kommuneloven § 25-1 første ledd.

⁷ Jf. kommuneloven § 25-1 andre ledd.

⁸ Jf. kommuneloven § 25-1.

Risikovurderinger skal være en del av grunnlaget for utformingen av internkontrollen. Fylkeskommunen skal vurdere sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser brudd kan få. Hensikten med risikovurderinger er å kunne tilpasse omfang og innretning på internkontrollen, og gjøre internkontrollarbeidet mer målrettet mot der risikoen og behovet er størst.⁹ Områder med stor risiko for regelverksbrudd krever bedre styring og kontroll gjennom tiltak, enn områder hvor det sjelden svikter. Det stilles ikke formkrav til risikovurderingene, men vurderingene må gjøres på en systematisk måte.¹⁰

Fylkeskommunen må ha nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regelverksetterlevelse.¹¹ Disse må være basert på konkrete vurderinger av risiko for avvik. Det er ikke et krav om at alle rutiner og prosedyrer skal være skriftlige, men skriftlighet vil ofte være nødvendig. Fylkeskommunen må gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem.¹²

Internkontrollen skal sikre at avvik og risiko for avvik avdekkes.¹³ Fylkeskommunen skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, og sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd. Hensikten er at oppståtte feil skal korrigeres, at virksomheten skal lære av avvikene, og at det skal settes inn relevante tiltak for å hindre nye regelverksbrudd.^{14 15}

Fylkeskommunen må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Fylkeskommunen må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp.

Skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontrollen skal evalueres og ved behov forbedres.¹⁶ Utgangspunktet er imidlertid at forbedringer skal gjøres ved behov. For å kunne gjøre dette, må det gjennomføres en evaluering med jevne mellomrom.¹⁷

Fylkeskommunens ansvar for gjennomføring av eksamen i videregående opplæring

Fylkeskommunen har ansvar for at kravene i opplæringsloven og forskriften til lovene blir oppfylt. Fylkeskommunen må stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at kravene skal kunne oppfylles, jf. oppl. § 13-10. Dette innebærer at fylkeskommunen må gjøre den nødvendige analysen av situasjonen, og få til den interne kommunikasjonen og

⁹ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.3.3.

¹⁰ Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹¹ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav b.

¹² Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹³ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav c.

¹⁴ Jf. Prop.46L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹⁵ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.4

¹⁶ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav e.

¹⁷ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.6.

rapporteringen mellom ansvars- og vedtaksnivåene som må til for å kunne oppfylle de pliktene de er pålagt.¹⁸

Fylkeskommunen har ansvar for å gjennomføre alle eksamener ved offentlige videregående skoler, jf. forskrift til oppl. § 3-23 tredje ledd.

Hjelpemidler ved eksamen

De som er ansvarlige for å utarbeide eksamen, avgjør om eksamen kan gjennomføres med hjelpemidler, og hvilke hjelpemidler som er tillatt i de enkelte fagene, jf. forskrift til oppl. § 3-23. Det er fylkeskommunen som skal sikre at alle kandidater har tilgang til de nettbaserte hjelpemidlene som finnes på den samlede oversikten for alle fylkeskommunene. Fylkeskommunen skal formidle den samlede oversikten til skoleledelsen i god tid før eksamen. Fylkeskommunen skal sørge for at de nettbaserte hjelpemidlene ikke åpner for mulighet til kommunikasjon, og at kandidatene ikke har åpen tilgang til internett. Ordbøker skal ikke ha mulighet til oversettelse av fraser eller hele setninger.

Dersom fylkeskommunen eller skolen ikke ivaretar føringene for nettbaserte hjelpemidler, kan det bli regnet som formell feil under eksamensgjennomføringen. Direktoratet kan i så fall annullere eksamen, se § 3-34 i forskrift til oppl. Dersom fylkeskommunen i forkant av eksamen er kjent med at nettilgangen under eksamen vil være svært dårlig, eller at de ikke kan hindre tilgang til åpent internett, bør de sørge for en reserveløsning. Dette kan for eksempel være å legge hjelpemidlene offline. Hjelpemidlene må være i samsvar med føringer gitt av Utdanningsdirektoratet, se [Nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler til eksamen i videregående \(udir.no\)](https://www.udir.no/eksamen/videregående/videregående-udir-no)

2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Fylkeskommunens organisering

I Østfold fylkeskommune er eksamen organisert under «Avdeling opplæring og kompetanse» som blir ledet av en avdelingsdirektør. Avdelingen består av tre seksjoner, deriblant «Seksjon for skoleforvaltning, regional kompetanseutvikling og livslang læring». Denne seksjonen består av to enheter og ledes av en seksjonsleder. Eksamen er organisert under enhet «Eksamen og dokumentasjon» som består av seks medarbeidere og en enhetsleder.

Fylkeskommunen opplyser om at det overordnede ansvaret for at eksamen gjennomføres etter lov og forskrift ligger hos avdelingsdirektør for opplæring og kompetanse. Fylkeskommunen har sendt inn «Reglement for delegasjon fra avdelingsdirektør for opplæring og kompetanse til seksjonsledere og rektorer». Her går det blant annet frem at seksjonsledere og rektorer har myndighet til å treffe beslutninger innenfor sitt ansvarsområde og har adgang til å delegere myndighet videre om ikke annet er bestemt. Fylkeskommunen opplyser at dette ansvaret er delegert videre til enhetsleder for «Eksamen og dokumentasjon», ikke seksjonsleder.

Tidligere Viken fylkeskommune etablerte en fast arbeidsgruppe, *Arbeidsgruppa for teknisk*

¹⁸ Jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003).

eksamensgjennomføring (heretter teknisk eksamensgruppe). Gruppen består av medarbeidere fra FRID IKS og eksamensmedarbeidere fra både fylkesadministrasjonen og skolene, som samarbeider om den tekniske planleggingen og gjennomføringen av eksamen. Dette samarbeidet er videreført mellom de tre nye fylkeskommunene – Østfold, Buskerud og Akershus – og deres felles, nye interkommunale samarbeidsorganisasjon FRID IKS, som skal levere IKT-tjenester til alle tre fylkeskommuner. På eksamensfeltet leverer FRID IKS tjenester på bakgrunn av bestillinger fra avdelings-/fylkesdirektørene.

FRID IKS er eid av de tre fylkeskommunene, og består av fire seksjoner, hvorav to av seksjonene blant annet jobber med eksamensgjennomføring. Sentral infrastruktur, som brannmurløsninger, datalinjer og trådløst nett ligger til seksjon «Teknologi og sikkerhet». I seksjon «Brukerstøtte», jobber blant annet alle IKT-medarbeiderne som er plassert på skoler. Disse sørger for digital brukerstøtte til elever og ansatte.

Det er etablert en samarbeidsmodell for hvordan FRID IKS og fylkeskommunene skal samarbeide om digitale tjenester i forbindelse med eksamen. Avdelings- og fylkesdirektørene for opplæring og kompetanse i de tre fylkeskommunene sitter i en sektorgruppe, som har det overordnede ansvaret for sikker eksamensgjennomføring. Sektorgruppen møtes månedlig, og hadde sitt første møte i januar 2024. Sektorgruppen har gitt mandat til teknisk eksamensgruppe.

I Østfold fylkeskommune har enhet for eksamen og dokumentasjon blant annet ansvar for teknisk eksamensgjennomføring, herunder nettbaserte hjelpemidler, eksamensberedskap, skanning og tilgangsstyring. I FRID IKS ligger arbeidet med tilgang til digitale hjelpemidler i seksjon «Teknologi og sikkerhet», under enheten «Plattform og kommunikasjon». Fylkeskommunen oversender en liste med ressurser over tillatte hjelpemidler til eksamen til FRID IKS, som legger til rette for å åpne og teste ressurser fra denne listen.

Alle eksamener for både elever og privatister i Østfold fylkeskommune gjennomføres på deres videregående skoler. Rektor har ansvar for at eksamen gjennomføres i tråd med lov og forskrift, samt andre føringer gitt av Utdanningsdirektoratet og fylkeskommunen. Rektor har normalt delegert det meste av ansvaret og det praktiske arbeidet med eksamen til en av skolens ledere.

Ved Malakoff videregående skole har rektor delegert deler av dette ansvaret til eksamensansvarlig på skolen. Rektor informerer om at eksamensansvarlig og IKT-ansatte fra FRID IKS, sammen med fylkeskommunen, ivaretar eksamensgjennomføringen ved skolen. Det er skolene som rekrutterer og gir opplæring til eksamensvaktene.

Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen slik at den sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler ved gjennomføring av eksamen?

Fylkeskommunen opplyser om at teknisk eksamensgruppe fortløpende vurderer risiko for avvik og at disse vurderingene intensiveres de siste ukene før eksamensstart. Fylkeskommunen opplyser også om hvilke risikofaktorer som i hovedsak vurderes, herunder, faktorer knyttet til tilgang til hjelpemidler ved eksamen. Fylkeskommunen informerer om at den våren 2024

planlegger å gjøre en mer formell, helhetlig risikovurdering knyttet til teknisk gjennomføring av eksamen.

Avdelingsdirektør for opplæring og kompetanse opplyser at han støtter seg til de vurderinger av risiko som gjøres i teknisk eksamensgruppe, og at gruppen «gjør selvstendige vurderinger av lokalt aktuelle situasjoner, men også det som fremkommer i det nasjonale samarbeidet om eksamensgjennomføring».

Sektorgruppen har utarbeidet mandat og årshjul for teknisk eksamensgruppe. Det følger av mandatet at gruppen skal gjøre risikovurderinger før hver eksamensperiode. Av årshjulet går det frem at risikovurdering skal gjennomføres for våreksamen (i midten av mars). I årshjulet står det også at ansvarlige for arbeidet med risikovurdering er fylkeskommunens enhet for eksamen og dokumentasjon og FRID IKS. Videre går det frem av mandatet at teknisk eksamensgruppe skal «Melde saker som skal videre til sektorgruppe for opplæring om kompetanse ved behov for overordnede avklaringer og bestillinger til FRID IKS». Det presiseres ikke nærmere hva dette er for saker. Avdelingsdirektøren opplyser om at sektorgruppen skal ha tilgang på risikovurderinger. De jobber bredt med dette, men har ikke et eget dokument som heter risikovurdering. I 2024 skal det gjøres en mer konkret risikovurdering.

Fylkeskommunen informerer at deres risikovurderinger hovedsakelig bygger på «erfaringer, evaluering og informasjon fra forrige eksamensperiode, samt informasjon [...] om endringer for kommende eksamensperiode», som for eksempel endringer i listen over nettressurser eller hjelpemiddelordningen til eksamen. Vurderingene bygger også på informasjon om endringer og oppdateringer av trådløst nettverk eller brannmurløsninger i fylkeskommunen eller ved enkelte skoler. Nettressursene som brukes under eksamen brukes også ved prøvesituasjoner i opplæringen. Eventuelle meldinger om feil i ressursene, som kommer inn gjennom året via ordinært brukerhjelpesystem, bidrar til det totale risikobildet. Videre ligger erfaringer fra testeksamen og testing av nettressurser til grunn for risikovurderingen. FRID IKS bekrefter beskrivelsen av arbeidet med risikovurderinger.

Av innsendte referater fra møter i teknisk eksamensgruppe går det frem at gruppen blant annet tar opp spørsmål om planer, tilgangsstyring, nettbaserte hjelpemidler, testing, eksamensberedskap, informasjon til skolene, evaluering av gjennomført eksamensperiode og oppfølgingspunkter. Det er litt ulikt hvilke saker som tas opp i de ulike møtene avhengig av hvor i årshjulet de befinner seg.

Våre vurderinger

Fylkeskommunen opplyser at de gjennomfører risikovurderinger før eksamensgjennomføringen og at disse vurderingene gjøres i samarbeid med FRID IKS i teknisk eksamensgruppe. Dette arbeidet bekreftes også av FRID IKS. Det går frem av mandat og årshjul for teknisk eksamensgruppe at den skal gjennomføre risikovurderinger. Av innsendte referater fra møter i teknisk eksamensgruppe fremgår det at det tas opp temaer knyttet til utfordringer ved eksamensgjennomføringen og hvordan det skal følges opp. Gruppen vurderer også behov for tiltak og oppfølging, for å for eksempel sikre tilgang til nettbaserte hjelpemidler. Det går imidlertid ikke tydelig frem av innsendt dokumentasjon at det gjøres en systematisk overordnet

risikovurdering av eksamensfeltet der det vurderes hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen.

I mandatet for teknisk eksamensgruppe står det at gruppen skal «Melde saker som skal videre til sektorgruppe for opplæring om kompetanse ved behov for overordene avklaringer og bestillinger til FRID IKS». Det presiseres ikke nærmere hvilke saker dette gjelder. Ved tilsynstidspunktet går det ikke frem om det er noen rutiner eller føringer for hvordan risikovurderinger skal tas opp i sektorgruppen eller på sentralt nivå i fylkeskommunen. Det går heller ikke frem hvordan fylkeskommunen sikrer at risikovurderingen gjennomføres samt at tiltak følges opp. Det er vår vurdering at uten en overordnet risikovurdering vil det være vanskelig for fylkeskommunen å vite hvilket område som har høy risiko og dermed krever risikoreduserende tiltak. Det er også vår vurdering at en risikovurdering må inneholde en vurdering av sannsynlighet og konsekvens av mulige sårbarheter både på fylkeskommunalt nivå og på skolenivå.

Fylkeskommunens kommentarer til foreløpig tilsynsrapport:

Østfold, Akershus og Buskerud fylkeskommuner har i samarbeid med FRID IKS, gjort en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for eksamensgjennomføringen våren 2024. Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig rapport oversendt «ROS-analyse av skriftlig eksamen våren 2024». Fylkeskommunen har også utarbeidet beredskapsplan for teknisk gjennomføring av eksamen våren 2024, samt ettersendt planen. Beredskapsrutinene er gjennomgått med skolene.

Videre opplyser fylkeskommunen at den følger anbefalingene i «Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024». Veilederen er utarbeidet av alle fylkeskommunene i fellesskap, på bakgrunn av føringer for kvalitetssikring av eksamen fra Utdanningsdirektoratet. Veilederen er delt og gjennomgått med skolene. Statsforvalteren har mottatt veilederen og presentasjon fra møter med skolene.

Fylkeskommunen har også oversendt oversikt over ny samarbeidsmodell mellom FRID IKS og de tre fylkeskommunene samt en oppdatert versjon av mandatet for teknisk eksamensgruppe. Her går det frem at gruppen rapporterer månedlig til Tjenestetteam for skoleadministrative tjenester. Tjenestetteamet rapporterer månedlig videre til Sektorgruppe for opplæring og kompetanse. Tidligere nevnte ROS-analyse og beredskapsplan er en del av denne rapporteringen.

Våre vurderinger:

Det går frem av innsendt ROS-analyse av skriftlig eksamen våren 2024 at det er gjort en overordnet risikovurdering av eksamensfeltet. Det vurderes hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få, hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av og under eksamensgjennomføringen, ansvar for oppfølging, frist for tiltak, samt status. ROS-analysen er delt med skolene, som er bedt om å følge opp tiltak på skolenivå.

Av beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring våren 2024 går det blant annet frem hvordan skolene skal håndtere uønskede hendelser/avvik i forbindelse med den tekniske gjennomføringen av skriftlig eksamen, herunder tiltak dersom skolen mistenker feil med de digitale nettressursene. Beredskapsplanen bygger på *Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024* og fylkeskommunens ROS-analyse.

På bakgrunn av innsendt dokumentasjon og redegjørelse, ser vi at fylkeskommunen har foretatt nødvendig risikovurderinger for eksamensgjennomføringen våren 2024, og at det er gjort kjent for skolene. Risikovurderinger rapporteres også til sentralt nivå ved sektorgruppen for opplæring og kompetanse. Det er vår vurdering at risikovurderingene vil bidra til å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler og at de ikke får tilgangen til ikke-tillatte hjelpemidler.

Har fylkeskommunen utarbeidet nødvendige rutiner, prosedyrer og andre tiltak?

Fylkeskommunen opplyser om at aktuelle retningslinjer, rutiner, maler og veiledninger er tilgjengelig for skolene i dokumentbiblioteket i fylkeskommunens kvalitetssystem eller på fylkeskommunens eksterne nettsider. Rutinene oppdateres for hver eksamensperiode, gjennomgås med skolene i et møte og publiseres i Teams som er tilgjengelig for alle skolene.

Årshjul

Fylkeskommunen har sendt inn årshjul fra tidligere Viken fylkeskommune. Ett for enhet «Eksamen og dokumentasjon» og ett årshjul for skolene skoleåret 2022/2023. I førstnevnte årshjul blir det informert om frister for oppdatering og testing av nettbaserte hjelpemidler, oppstart av samarbeidet med teknisk tilrettelegging og når det skal være informasjonsmøter med skolene. Det samme gjøres på høsten i forbindelse med eksamensgjennomføringen da.

Årshjulet for skolene beskriver blant annet frister og hvem som har ansvar når skolen skal planlegge og kvalitetssikre rom og timeplan for eksamensperioden, allokering av eksamensrom og vakter, informasjon til eksamensvakter, registrere annullering eller bortvisning ved eksamen og behandle klage på skriftlig eksamen. Årshjulet inneholder ikke informasjon om IKT og digitale hjelpemidler. Det står heller ikke noe om når informasjon til elever og ansatte skal gis og av hvem, eller om testeksamen og testing av lisensbaserte hjelpemidler.

Fylkeskommunen informerer om at den nå jobber med å oppdatere årshjul for Østfold.

Rutiner for fylkeskommunen og FRID IKS

Fylkeskommunen har i mars 2024 utarbeidet mandat og årshjul for *Arbeidsgruppa for teknisk eksamensgjennomføring* (teknisk eksamensgruppe). Årshjulet angir møtetidspunkter og aktiviteter før, under og etter eksamensperiodene vår og høst. Det går videre frem at teknisk eksamensgruppe publiserer og tester revidert oversikt over nettbaserte hjelpemidler, og at de gjør en risikovurdering av vårens eksamen. I mars og april gjennomføres testeksamen med innrapportering fra skolene, og test av nettbaserte hjelpemidler for våreksamen. I midten av april går gruppen i dialog med leverandører av lisensbaserte ressurser om kapasitet, og det legges inn en bestilling av beredskap og skjerming i eksamensperioden. Det gjennomføres også informasjonsmøte med skolene i forkant av eksamen. Det informeres om at gruppen er i eksamensberedskap hele mai og juni. I midten av juni evalueres våreksamen. Årshjulet for

høsten er relativt likt som for våren, men har i tillegg med en årlig innspillsrunde på nettbaserte hjelpemidler, og testing av eventuelle forslag til nye nettbaserte hjelpemidler.

Av mandatet går det frem at gruppen skal sørge for at systemet for internettstyring fungerer under eksamen, og for å ha reserveløsning med ekstra eksamensnettverk (egen SSID¹⁹). Teknisk eksamensgruppe skal følge opp avvik fortløpende under eksamen og føre en hendelseslogg. Videre skal gruppen gjennomføre evaluering og forbedringer etter hver eksamensperiode, og rapportere jevnlig til tjenestetteam for opplæring og kompetanse.

Referater fra teknisk eksamensgruppes møter gjøres tilgjengelig for IKT-ansvarlig på skolen i Teams, slik at de får løpende oppdatering om teknisk eksamensgjennomføring. I forkant av hver eksamensperiode bestiller fylkeskommunen skjerming og beredskap fra FRID IKS.

Fylkeskommunen har utviklet et tilgangsstyringssystem som henter ut eksamensgrupper fra det skoleadministrative systemet Visma InSchool og gjør det mulig å begrense tilgangen på fylkets ordinære nettverk for disse under eksamen. Systemet brukes i dag på eleveksamen, da det krever at kandidatene har en brukerkonto i fylket med brukernavn og passord. Privatistene bruker et eget trådløst eksamensnettverk, som gir begrenset tilgang til internett. Tilgangen er nøyaktig den samme som gis gjennom tilgangsstyringen av fylkets ordinære nettverk. Det trådløse eksamensnettverket benyttes også som reserveløsning på eleveksamen dersom det oppstår problemer med tilgangsstyringen. Denne våren vurderer fylkeskommunen å prøve brukerkontoer og individuell tilgangsstyring for privatister, men er usikre på om dette er en gjennomførbar løsning for skoler som har mange privatister.

FRID IKS informerer om at de har rutiner for testing av sperreløsninger, brannmurregelsett og kvalitetssikring av infrastruktur. Testing av ressurser gjøres primært på tre forskjellige videregående skoler (en i hvert fylke). Sammen med IKT-ansvarlige på skolene undersøkes trådløst nett i eksamenslokaler med tekniske tester. Ressursene testes både i tilgangsstyrt modus og i det egne eksamensnettverket og i ulike nettlesere. Både tilgang og funksjonalitet testes. I fylkeskommunen gjennomfører kandidatene eksamen på egne datamaskiner, og testingen må derfor også ta høyde for bruk av flere ulike typer maskiner. Programmer som brukes av kandidater med lese- og skrivevansker testes også. Testing og feilretting dokumenteres i et felles Excel-skjema.

Den nasjonale listen av nettbaserte hjelpemidler er redusert, og publisert på fylkeskommunens nettside. Fylkeskommunen mener reduksjonen vil øke muligheten for god kvalitetssikring betraktelig. Det informeres om at fylkeskommunen vil gå i dialog med leverandørene av de lisensbaserte nettressursene som skolene bruker, for å forsøke å sikre at de har god nok kapasitet.

Fylkeskommunen påpeker imidlertid at når det gjelder nettbaserte hjelpemidler, er det en stor utfordring at den står ansvarlig for tilgangen og funksjonaliteten til nettressurser som er driftet av eksterne leverandører. Fylkeskommunen har ikke noen myndighet eller kontroll over disse leverandørene. Det er også vanskelig å få til en reell stresstest av ressursene utenom eksamensperioden, da det krever at svært mange personer må teste på samme tidspunkt. En

¹⁹ SSID står for nettverksnavn

reduksjon av listen gir færre potensielle feilkilder, men kan samtidig føre til større trafikk på ressursene som fortsatt er tillatt. Dette kan føre til kapasitetsproblemer på flere eller andre ressurser enn det man opplevde våren 2023. I intervjuene kommer det også frem at offline ressurser blir drøftet, men at dette kan være vanskelig å innføre når elevene gjennomfører eksamen på egne private PCer. Fylkeskommunen ber skolene om å ha analoge hjelpemidler tilgjengelig under eksamen.

FRID IKS sentralt har et IKT-team, som står tilgjengelig for å løse eventuelle feil eller mangler som skulle kunne oppstå på eksamensdagen. Det er en egen Teamskanal mellom FRID IKS og alle IKT-ansatte ute på skolene, samt fylkeskommunen. Oppstår det hendelser under eksamen blir FRID IKS varslet via IKT-ansvarlig på skolene. Koordineringsansvarlig i FRID IKS har ansvar for å koordinere feilmeldingene videre i sitt beredskapsteam sentralt. FRID IKS informerer enhet for eksamen og dokumentasjon, som varsler ut til sine eksamensansvarlige på skolene. Hvis fylkeskommunen får beskjed om et problem utenifra, for eksempel fra Utdanningsdirektoratet, videreformidles det til skolene og FRID IKS. De fleste sakene som blir meldt inn under eksamen blir løst der og da, men noe må følges opp videre for å unngå at feilen skjer igjen. Meldingene som kommer inn i eksamenskanalen er også grunnlag for fylkeskommunens videre arbeid og evalueringer. Fylkeskommunen opplyser videre om at etter hver eksamensperiode vil skolene bli bedt om å gi tilbakemeldinger via et Forms-skjema. Resultatene gjennomgås i teknisk eksamensgruppe, og vil danne utgangspunkt for arbeid med nye tiltak og forbedrede rutiner/prosedyrer for neste eksamensperiode.

Alle de videregående skolene skal gjennomføre testeksamen. Fylkeskommunen har våren 2024 utformet et informasjonsskriv til skolene med sjekklister for hva som skal testes, samt et spørreskjema som skolene skal gi tilbakemeldinger i etter testeksamen. Dette for å sikre at skolene gjennomfører testeksamen, og for å følge opp eventuelle avvik.

Fylkeskommunens rutiner

Fylkeskommunen har en håndbok for eksamensmedarbeidere (datert 08.03.2024). Håndboken avklarer ansvarsfordelingen mellom fylkeskommunen og skolene, og omfatter gjennomføring av både sentralt gitt eksamen og lokalt gitt eksamen for elever og privatister. Håndboken brukes av skolene ved planlegging og gjennomføring av eksamen.

Ifølge håndboken er de fylkeskommunale skolene ansvarlig for å følge med på oppdaterte rutiner fra fylkeskommunen for hver eksamensperiode. Skolene må også sørge for at det utarbeides interne rutiner og retningslinjer for skolens IKT-ansvarlige, eksamensvakter og elever, slik at gjennomføring og kontroll av eksamen skjer på en forsvarlig måte. Fylkeskommunen opplyser om at den ikke har etterspurt rutiner fra skolen.

Videre skal skolene informere kandidatene om tilgang og lovlig bruk av nettressurser. Dersom skolen har lisens på en nedlastbar ordbok skal skolen be alle elever om å laste denne ned før eksamen, og elevene skal informeres om mulige konsekvenser dersom de velger å ikke gjøre dette. Videre går det frem av håndboken at skolens IKT-ansvarlige skal melde fra til FRID IKS, i henhold til gjeldende beredskapsplan for eksamensperioden, ved tekniske problemer som ikke kan løses lokalt.

Fylkeskommunen informerer om at den har en oversikt over nettressurser som til enhver tid er tillatt å bruke under eksamen. En gang i året, normalt 1. februar, publiseres en revidert liste for årets eksamener, basert på innspill fra skoler, testing i fylkeskommunen og vurderinger gjort av den nasjonale nettressursgruppa. Oversikten inneholder et sett nasjonale nettressurser, som er åpne og tilgjengelige for alle, og et sett lokale, lisensbaserte nettressurser for Østfold fylkeskommune. Lenkene til tillatte nettressurser er samlet på fylkeskommunens nettside. Kvalitetssikring og testing av begge listene må gjøres av fylkeskommunen.

Eksamenskandidatene starter sin eksamen fra nettsiden nevnt over, og logger seg også inn på eksamenssystemene herfra. Ved å benytte lenkene på denne siden, reduseres risikoen for brukerfeil, som for eksempel å taste inn feil adresse til ressursene. Fylkeskommunen sender også ut en pdf-versjon av listen til skolene, i tilfelle kandidatene skulle miste tilgang til fylkeskommunens nettside under eksamen.

Håndboken har også rutiner om eksamensberedskap og oppfølging av avvik under eksamen. Skolene plikter blant annet å sette seg inn i aktuell beredskapsplan. De skal også melde inn avvik på et eget skjema. Dette skjemaet er delt med skolene i Teams og sendes inn til enhet eksamen og dokumentasjon via eDialog i etterkant av eksamen. Avviksmeldingene blir fulgt opp og dokumentert i Elements.

Det kommer også frem i håndboken hva eksamensansvarlig på skolen skal gjøre og hvem hen skal ta kontakt med ved blant annet tekniske problemer, som tilgang til nettbaserte hjelpemidler. Ved problemer med nettbaserte hjelpemidler skal eksamensansvarlig ta kontakt med IKT-ansvarlig på skolen, som så melder videre til FRID IKS.

Det vises til ovennevnte eksamenskanal i Teams hvor sentraladministrasjonen og skolene er medlemmer. Fylkeskommunen påpeker at fordelene med å bruke en slik kanal, er at alle kan se hvilke avvik som er meldt og følge utviklingen i saken. Fylkeskommunen informerer også om eksamen i digitalt møte med skolene vår og høst.

Videre har fylkeskommunen utarbeidet "Reglement for skriftlig eksamen" for skolene. Her kommer det blant annet frem at det er skolen som skal informere elever om tillatte hjelpemidler. Privatister og praksiskandidater har selv ansvar for å sette seg inn i hvilke hjelpemidler som er tillatt, men både fylkeskommunen og skolen sender ut denne informasjonen til disse kandidatene. Informasjon om eksamen er også tilgjengelig på fylkeskommunens nettside. Elevene blir informert om at de selv er ansvarlig for å ta med hjelpemidler som er tillatt ved eksamen, og at det ikke er tillatt å låne hjelpemidler/utstyr av andre eller å låne dette bort til andre etter at eksamen er i gang. Det informeres om at eksamensvakten kan kontrollere at eleven bare har med hjelpemidler, som er tillatt å bruke ved eksamen. Som hovedregel er alle hjelpemidler tillatt, men elevene informeres om at de kun har tilgang til et begrenset utvalg av nettressurser, og det vises til fylkeskommunens nettside om nettbaserte hjelpemidler. Elevene henvises også til kandidat.udir.no for mer informasjon om hjelpemidler i deres fag.

I "Reglement for skriftlig eksamen" får kandidatene informasjon om pålogging i eksamenslokalet og at utstyr kan bli kontrollert for programvare. Kandidaten kan også bli kontrollert for utstyr og annet som ikke er tillatt brukt under eksamen, herunder kommunikasjon med andre via ulike

digitale enheter, bruk av Chat GPT, oversettelsesprogram i språkfag, oppkobling mot andre nettverk og bruk av annen persons innloggingsinformasjon.

Fylkeskommunen har også sendt inn rutiner (i form av en PowerPoint-presentasjon) knyttet til IKT. Her informeres det blant annet om nettbaserte hjelpemidler til eksamen, testeksamen, lovlige kontrolltiltak under eksamen, informasjon til vakter og eksamensansvarlige, samt beredskap under eksamen. Under sistnevnte punkt kommer det tydelig frem hvem eksamensansvarlig skal ta kontakt med om det oppstår problemer under eksamensgjennomføringen. Her kommer det også frem hvem som er hovedansvarlig for koordinering av beredskap på teknologi i FRID IKS og kontaktinformasjon til vedkommende.

Skolens rutiner

Skolen opplyser om at eksamen gjennomføres i henhold til fylkeskommunens «Håndbok for eksamensmedarbeidere», årshjul for eksamen og skolens egne rutiner. Skolen har utarbeidet interne rutiner og retningslinjer for skolens IKT-ansvarlige, eksamensvakter og elever. Skolen informerer om at den samarbeider tett med fylkeskommunen og FRID IKS, og den følger nøye med på all informasjon som omhandler temaet. Skolen informerer om at den har tilgang til referater fra møter i teknisk eksamensgruppe.

Videre deltar eksamensansvarlig og IKT-ansatte på skolen i fylkeskommunens eksamensnettverk, og holder seg oppdatert på informasjon fra Utdanningsdirektoratet. De planlegger gjennomføring av eksamen, opplæring av vakter og elever, og oppdaterer informasjon for hver eksamensgjennomføring. Skolen deltar også på fylkeskommunenes møter om eksamen. Informasjon/retningslinjer som blir gitt i disse møtene brukes videre i eksamensperioden som oppslagsverk i situasjoner som oppstår.

Skolen har utarbeidet et PowerPoint-dokument med informasjon om eksamen, standpunkt og klagefrister for elever og ansatte. Dokumentet oppdateres årlig og fungerer som en rutine. I dokumentet finner elever og ansatte blant annet informasjon om hvordan de skal forberede seg til eksamen og hva de skal gjøre på selve eksamensdagen når det gjelder det tekniske. Elevene vil få beskjed fra sin faglærer hvilke hjelpemidler som er tilgjengelige for dem på eksamensdagen, og hva de må gjøre i forkant for å sikre at de har den tilgangen de trenger. Det informeres om at skolen har IKT-support og vakter i eksamenslokalene som observerer elevens skjermer og som informerer om konsekvenser ved feil bruk av ordbøker. Eleven får i forkant tydelig informasjon om konsekvenser av misbruk.

Skolen skriver at den mottar liste over tillatte hjelpemidler og informasjon om nettsted for tillatte hjelpemidler fra fylkeskommunen i god tid før eksamen. Skolen får også spørsmål om innspill til listen over hjelpemidler og melder også inn sine behov for hjelpemidler.

Skolen skriver at den informerer lærere jevnlig om tillatte hjelpemidler, og oppdaterer lærerne ved endring av disse. Skolens kanal for slike beskjeder og informasjon er Teams. Hjelpemidler som er tillatt på skriftlig sentralt gitt eksamen brukes også på vurderingssituasjoner underveis i skoleåret. Tilgangsstyringen som er tilgjengelig på eksamen er også tilgjengelig under prøvesituasjoner i skoleåret. På den måten testes tillatte hjelpemidler fortløpende.

Skolen informerer sine elever om hvilke hjelpemidler som er tillatt og tilgjengelig, hvordan de skal laste ned hjelpemidler til egen PC, hvordan hjelpemidler skal lagres på egen PC for å være tilgjengelig uten åpent nett, og hvilket nettsted det lønner seg å logge seg på eksamensdagen for å få tilgang til de digitale nettbaserte hjelpemidlene. Gjennom skoleåret bruker skolen også lisensbaserte lærebøker/hjelpemidler i enkelte fag, og elevene er informert om når det kan være samhandling og når samhandling og kommunikasjon ikke er tillatt. Offline hjelpemidler, som for eksempel Geogebra i alle matematikkfag, får elevene opplæring i å bruke gjennom hele året. Informasjon til elever gis både fra faglærere/kontaktlærere, og fra eksamensansvarlig og IKT.

Eksamensansvarlig samarbeider også med skolebiblioteket for å sikre at flest mulig læreverk, oppslagsverk og lignende er tilgjengelig under eksamensavviklingen. I hvert eksamensrom på skolen er en boks med nødvendige hjelpemidler som kandidatene kan trenge. Elevene oppfordres også til å ta med hjelpemidler selv.

IKT-ansvarlig har utarbeidet rutiner for IKT og eksamensgjennomføring på skolen. Rutinen inneholder informasjon om blant annet tilgangsstyring, rutiner fra IKT til sentralt hold og rutine for eksamensvakter.

Før eksamensperioden starter har eksamensansvarlig og IKT-ansvarlig på skolen opprettet en testbruker som de tester på EPS og PGS, og det gjennomføres testing av skanning av besvarelser til inn- og ut-mapper. Videre opprettes det sperring i tilgangsstyringen for alle gruppene som skal opp til eksamen. Denne sperringen kontrolleres på hver eksamensdag. Det opplyses også om at det er rutine for å sjekke i alle kanaler, Teams, e-post mv. hver morgen for eventuelle feil som kan ha oppstått i forkant av eksamensgjennomføringen.

Skolen gjennomfører opplæring av eksamensvakter i forkant av hver eksamensperiode. Vaktene informeres om deres rolle under eksamensgjennomføringen, deriblant hva de skal gjøre dersom kandidatene ikke skulle ha tilgang til nettbaserte hjelpemidler og prosedyre for vakt hold. Erfarne vakter bidrar med sin erfaring og kunnskap. Vaktene får også utdelt et veiledningsskjema og et informasjonshefte om retningslinjer og rutiner for eksamen. I sistnevnte kommer det frem hvordan eksamen skal gjennomføres praktisk, samt diverse informasjon om det digitale.

Eksamensvaktene er opplært til å hjelpe kandidater inn på korrekt nettsted, som gir tilgang til de digitale hjelpemidlene og til Utdanningsdirektoratets eksamensgjennomføringsnettsted. Vaktene og skolen sikrer at kandidatene lagrer besvarelsen på rett sted, og det sjekkes at de har lastet ned de hjelpemidlene de trenger eller at de har med andre nødvendige hjelpemidler. Dersom kandidaten ikke har lastet ned hjelpemidler på forhånd får kandidaten hjelp med dette. Skolen har i tillegg ekstra PCer til utlån.

Dersom det skulle oppstå noe uforutsett i eksamenslokalet, vet eksamensvaktene hvem de skal kontakte. Om en av eksamensvaktene oppdager at en kandidat har tilgang til åpent nettverk eller hjelpemidler hen ikke skal ha på eksamensdagen, blir dette meldt til eksamensledelsen på skolen. Vaktene informerer ikke kandidaten om mistanken. Skolen opplyser at den har godt vakt hold i eksamenslokalene og at vaktene har oversikt over kandidatenes dataskjermer.

Dersom kandidatene ikke får tilgang til nødvendige hjelpemidler, prøver eksamensvakten sammen med kandidaten å rette opp eventuelle tilkoblingsfeil. IKT-avdelingen eller

eksamensledelsen ved skolen tilkalles dersom vaktene ikke klarer å rette opp feilen. Dersom det er opplagt at feil ikke skyldes kandidaten og hendelsen forhindrer arbeidet, diskuteres eventuelt et tidstillegg. Vaktene skriver notat om hendelsen til ledelsen og kommenterer det også til ledelsen på slutten av dagen. Vaktene skriver at de ikke har noe planlagt evaluering av eksamensprosedyrene i dag, men det kan tenkes at det bør effektueres og organiseres, ikke minst med tanke på framtiden og nye eksamensvakter.

Skolen har nylig utarbeidet dokumentet «Tilbakemelding fra eksamenslokaler ved skriftlig eksamen» som skal tas i bruk våren 2024. Her kan vaktene som har ansvar i eksamenslokalet registrere avvik (små og store hendelser), som blir delt med ledelsen på skolen. Her må kandidatnummer registreres, og innsender må skrive hva som ble gjort for å rette opp feilen/hendelsen. Det er også en kolonne for øvrige kommentarer og forslag til forbedringer.

Våre vurderinger:

Det er Statsforvalterens inntrykk at fylkeskommunen, FRID IKS og skolen har skriftlige rutiner og prosedyrer som omhandler digitale hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler til eksamen. Videre er det vårt inntrykk at skolen er gjort kjent med de rutinene som foreligger, og at skolen er fornøyd med disse rutinene.

Statsforvalteren ser positivt på at fylkeskommunen er i gang med å oppdatere årshjul og andre rutiner som omhandler eksamensgjennomføringen. Vi ser også at fylkeskommunen nå følger opp skolene etter testeksamen, deriblant testing av åpne og lisensbaserte nettressurser.

Fylkeskommunen har delegert til skolene å utarbeide rutiner for gjennomføring av eksamen. Vi ser at skolen har rutiner for planlegging og gjennomføring av eksamen, herunder rutiner for IKT-ansvarlige, eksamensvakter og elever. Skolen viser også til hva den enkelte i ansvarslinjen skal gjøre dersom kandidatene ikke skulle få tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen, og skisserer noen tiltak som den setter inn. Klarer ikke skolen å løse problemet lokalt blir FRID IKS og fylkeskommunen koblet inn. Mange av problemene løses under eksamen, men kapasitetsproblemer på nettsider kan potensielt føre til at kandidater ikke får tilgang på nødvendige hjelpemidler. Statsforvalteren ser derfor positiv på at fylkeskommunen skal gå i dialog med leverandører av lisensbaserte nettressurser i forkant av eksamen våren 2024 for å sikre tilganger.

Vi ser også at fylkeskommunen og skolen utarbeider skriftlig informasjon om hjelpemidler under eksamen, til elever og privatister. For elevene gjøres denne informasjonen tilgjengelig i de kanaler som benyttes i kommunikasjonen mellom elever og skole. Hjelpemidler som er tillatt på skriftlig sentralt gitt eksamen brukes også på vurderingssituasjoner underveis i skoleåret slik at elevene er godt kjent med hjelpemidlene. Skolen informerer også kandidatene om tilgang og lovlig bruk av nettressurser, samt hvilke hjelpemidler elevene bes laste ned før eksamen.

I den innsendte dokumentasjonen kommer det ikke frem om fylkeskommunen har stilt noen krav til FRID IKS om utarbeidelse av interne rutiner og prosedyrer for deres oppgaveutførelse ved eksamen på sentralt nivå og skolenivå. Det er likevel Statsforvalterens inntrykk at FRID IKS har en reell testing av nasjonale digitale hjelpemidler på skolene i forkant av eksamen og at dette følges opp av fylkeskommunen i møter med FRID IKS.

Det er vår vurdering at fylkeskommunen kan delegere utarbeidelser av rutiner til skolenivå. Dette fordrer imidlertid at fylkeskommunen følger opp at skolen har utarbeidet rutiner for eksamen og at skolen rekrutterer og lærer opp eksamensvakter, slik at eksamensgjennomføringen sikres. Selv om vi ser at skolen har utarbeidet rutiner og følger opp arbeidet med eksamen, kan vi ikke se at fylkeskommunen har rutiner eller praksis for hvordan den følger opp at skolen utarbeider rutiner for de ovennevnte områdene. På bakgrunn av dette vurderer vi derfor at fylkeskommunen ikke har tilstrekkelige rutiner og prosedyrer for å sikre eksamensgjennomføringen.

Fylkeskommunens kommentarer til foreløpig tilsynsrapport:

Fylkeskommunen har nå utarbeidet, og ettersendt, en rutine for «Kontroll av skolenes rutiner for eksamensgjennomføring». Rutinen vil iverksettes fra neste skoleår.

Videre har fylkeskommunen utarbeidet og sendt inn følgende dokumenter (rutiner mv.) for kvalitetssikring av eksamensgjennomføringen våren 2024:

- oppdatert skjema som skal benyttes for å melde avvik ved eksamensgjennomføringen
- opplæringsmateriell om KI-verktøy til eksamensvakter
- rutine og skjema for gjennomføring av stikkprøvekontroller av kandidatenes datamaskiner
- informasjonsskriv om bruk av hjelpemidler til kandidater ved skriftlig eksamen, der kandidatene må krysse av og signere på at de har lest og forstått innholdet

Våre vurderinger:

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen har utarbeidet en rutine for hvordan den skal følge opp at skolene har nødvendige rutiner i forbindelse med eksamen. Selv om fylkeskommunen ikke har iverksatt rutinen for dette skoleåret, mener vi det er sannsynliggjort at fylkeskommunen nå har rutiner og prosedyrer for å sikre eksamensgjennomføringen.

Avdekker fylkeskommunen avvik og risiko for avvik, og følger fylkeskommunen opp avvik og risiko for avvik slik at det sikres at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under gjennomføringen av eksamen?

Før eksamensperioden

Fylkeskommunen opplyser at teknisk eksamensgruppe fortløpende vurderer risiko for avvik og at disse vurderingene intensiveres de siste ukene før eksamensstart. Som nevnt over opplyser fylkeskommunen at avvik/risiko for avvik avdekkes i forkant av eksamensperioden blant annet gjennom at skolene bruker nettressurser og tilgangssystem i opplæringen gjennom opplæringsåret, og at det gjennomføres testing av nettressurser og testeksamen. Det er obligatorisk for alle skolene å gjennomføre testeksamen. Fylkeskommunen har utarbeidet et informasjonsskriv til skolene om testeksamen våren 2024 med en sjekklister over hva som skal testes (blant annet skal åpne og alle lisensbaserte nettressurser testes), samt et skjema der skolene skal gi tilbakemelding til fylkeskommunen om erfaringer fra testeksamen.

Den nasjonale listen over nettbaserte hjelpemidler er redusert. Fylkeskommunen mener det vil øke muligheten for god kvalitetssikring. Samtidig kan det føre til større trafikk og dermed risiko for kapasitetsproblemer når det gjelder tilgangen til nettressursene. Fylkeskommunen sier at det

er vanskelig å få til en reell stresstest av ressursene utenom eksamensperioden, da det krever at svært mange personer må teste på samme tidspunkt.

Som beskrevet over har fylkeskommunen et eget tilgangsstyringssystem som begrenser elevenes tilgang til ordinære nettverk under eksamen. Privatister benytter et trådløst eksamensnettverket som begrenser tilgang til internett. Dette nettverket brukes også som reserveløsning på eleveksamen om problemer med tilgangsstyringen oppstår. Testing av nettverk, innlogging, oppfølging mv. beskrives under «fylkeskommunenes rutiner og prosedyrer». Det pågår et arbeid med å skifte ut trådløst nett og brannmurløsninger på skolene i tidligere Viken, hvilket vil gi lik infrastruktur i de tre fylkeskommunene – Østfold, Buskerud og Akershus. Dette vil bidra til økt stabilitet på nettet. Dette vil imidlertid ikke hjelpe dersom det oppstår problemer med tilgang til nettressurser hos leverandøren. Det er utenfor fylkeskommunens kontroll. Som et forebyggende tiltak vil fylkeskommunen derfor gå i dialog med leverandørene av de lisensbaserte nettressursene skolene bruker, for å forsøke å sikre at de har god nok kapasitet.

Den tekniske eksamensgruppens arbeid med testing av tilgangssystem og nettressurser og oppfølging av dette, går frem av både mandat og årshjul for gruppen.

Før hver eksamensperiode bestiller fylkeskommunen teknisk beredskap fra FRID IKS. Teknisk eksamensgruppe setter opp en beredskapsplan for eksamensperioden. Planen går gjennom i informasjonsmøte med skolene.

Når det gjelder planer for bruk av reserveløsninger dersom digitale hjelpemidler ikke fungerer, svarer fylkeskommunen at om det oppstår problemer under deler av eksamen, bes skolene om å gi kandidatene utvidet tid. Skolene bes om å ha trykte ordbøker, læremidler mv. tilgjengelige i beredskap, men da trykte læremidler brukes i alt mindre grad varierer det hvor stort lager skolene har. Elever og privatister oppfordres også til å ta med eventuelle trykte læremidler som en reserveløsning. En utfordring er at kandidatene ikke er vant til å bruke analoge hjelpemidler, og dette er derfor ikke en fullgod erstatning. Får kandidatene ikke tilgang til fylkeskommunens nettside, har skolen en pdf-versjon av nettressurslisten. På spørsmål om å laste ned ressurser offline, beskriver fylkeskommunen ulike utfordringer med dette og opplyser at den ikke har pålagt skolene om å gjøre det. Det går frem at skolen informerer kandidatene om tilgang og lovlig bruk av nettressurser, samt hvilke hjelpemidler elevene bes laste ned før eksamen, se nærmere beskrivelse over.

Fylkeskommunen opplyser også at de vil utarbeide enda tydeligere rutiner for skolene om hvordan de skal forholde seg dersom de blir utsatt for langvarige systemfeil, nettverksfeil, strømbrudd og manglende tilgang på digitale hjelpemidler. Videre vil de vurdere om det er mulig å ha enda bedre beredskap under eksamen, for å kunne rette lokale tekniske feil enda raskere.

Under eksamensperioden

Det går frem av fylkeskommunens håndbok for eksamensmedarbeidere at avvik under eksamensgjennomføringen, som krever umiddelbar handling, skal meldes og følges opp i henhold til beredskapsplanen.

Under eksamensperioden er fylkeskommunen og FRID IKS i kontakt og dialog med skolene og med IKT-ansvarlige på skolene. Det er opprettet en egen Teamskanal der skolenes IKT-ansvarlige

kan melde inn tekniske avvik til FRID IKS og fylkeskommunen. Innmeldte avvik og problemstillinger behandles fortløpende. Eksamensansvarlig på skolen melder inn spørsmål til fylkeskommunen via egen Teamskanal. Denne kanalen benyttes også for fortløpende informasjon fra fylkeskommunene ut til skolene. Nærmere beskrivelse av disse rutiner/system for avviksmelding og oppfølging under eksamen, er omtalt over.

Skolen opplyser at eksamensvaktene pleier å gi beskjed dersom det oppstår problemer under eksamensgjennomføringen. For våren 2024 har skolen utarbeidet et eget skjema der vaktene som har ansvar i eksamenslokalet kan melde om hendelser/avvik under eksamen, se nærmere beskrivelse over. I tillegg benytter skolene Utdanningsdirektoratets skjema for melding om tekniske problemer under eksamen.

Etter eksamensgjennomføringen

Det går frem av fylkeskommunens håndbok for eksamensmedarbeidere at avvik fra nasjonale eller lokale retningslinjer, som skal følges opp i etterkant av eksamensperioden, skal meldes inn fra skolen på eget avviksskjema. Se nærmere beskrivelse over.

Videre skal tilbakemeldingsskjemaet fra eksamenslokalet leveres inn til eksamensledelsen ved skolen for gjennomgang av eventuelle avvik og oppfølging. Denne informasjonen er også grunnlag for skolens evaluering av eksamen.

Våre vurderinger

Det er Statsforvalterens inntrykk at fylkeskommunen og FRID IKS har beredskap og system for å avdekke avvik og følge opp avvik som gjelder egne tekniske nettverkløsninger og test av digitale hjelpemidler i forkant av eksamen. Det går videre frem at de har beredskap og løsninger for å avdekke tekniske problemer med det lokale nettverket og problemer med digitale hjelpemidler under eksamen, og at disse blir forsøkt fulgt opp.

Skolene skal selv teste sine lisensbaserte hjelpemidler. Fylkeskommunen har for våren 2024 utarbeidet informasjon og sjekklister for hva som skal testes, samt skjema for tilbakemeldinger. Det er vår vurdering at en slik rutine bidrar til at fylkeskommunene kan avdekke avvik eller risiko for avvik før eksamensgjennomføringen.

Skolen skal videre ha egne rutiner for å avdekke avvik og følge opp. Skolen har utarbeidet et skjema der ansvarlig vakt i eksamenslokalet skal melde ifra om hendelser/avvik under eksamen. Disse tilbakemeldingene skal følges opp og vil utgjøre grunnlag for skolens evaluering av eksamensgjennomføring. Videre går det frem av fylkeskommunenes reviderte rutiner (håndbok for eksamensmedarbeidere) at skolene skal melde inn avvik på eget skjema til fylkeskommunen i etterkant av eksamen. Slik vi forstår det er dette en ny rutine for våren 2024. Vi legger til grunn at fylkeskommunen vil bruke denne informasjonen for å følge opp avvik og risiko for avvik.

På bakgrunn av det som er nevnt over vurderer vi at fylkeskommunens rutiner understøtter prosessen med å avdekke, varsle og sikre retting av uforutsette hendelser som kan oppstå før, under og etter eksamensgjennomføringen. Det er imidlertid vår vurdering at fylkeskommunen ikke har tilstrekkelige reserveløsninger for hvordan elevene skal få tilgang til hjelpemidler dersom nettressursene blir utilgjengelig under eksamen. På denne bakgrunn vurderer vi at

fylkeskommunen ikke i tilstrekkelig grad følger opp risiko for avvik i forkant av og under eksamen.

Fylkeskommunens kommentarer til foreløpig tilsynsrapport og våre observasjoner:

Når det gjelder tiltak og reserveløsninger for digitale hjelpemidler opplyser fylkeskommunen at den har jobbet med å sikre tilgang til hjelpemidler, samt informert tydeligere til skoler og eksamenskandidater om mulige reserveløsninger de må planlegge for.

Fylkeskommunen og nasjonal nettressursgruppe har nå vært i kontakt med leverandører av nettressurser for å sikre god nok kapasitet på nettstedene under eksamensgjennomføringen. Fylkeskommunen har også innhentet kontaktinformasjon for raskt å kunne kontakte leverandører av lisensbaserte nettressurser (lokal liste) dersom det oppstår problemer under eksamen. Videre har fylkeskommunen gitt føringer i møter med skolene 15. april og 3. mai om at de må sørge for at alle elever har lastet ned ordbøker, andre programmer og digitale læremidler som kan brukes offline, på sine datamaskiner før eksamen. Skolene må videre ha tilgjengelig det som finnes av fysiske lærebøker og ordbøker på skolen. Fylkeskommunen har også sendt SMS til alle privatister med anbefaling om at de laster ned ordbøker og andre læremidler på sin datamaskin om mulig, og en oppfordring å ta med fysiske hjelpemidler de har tilgang til.

Fylkeskommunen har utarbeidet en beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring våren 2024, se over. Planen omtaler blant annet «feil på nettbaserte hjelpemidler» og hvilke tiltak som kan settes inn dersom skolen mistenker feil med de digitale nettressursene. Videre vil fylkeskommunen følge «Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024», se over. Veilederen har anbefalinger/føringer om blant annet teknisk gjennomføring, ordbøker, nettressurser og digitale hjelpemidler, tiltak for å sikre at nettressurser virker på eksamen, beredskapsplan mv.

Våre vurderinger:

På bakgrunn av innsendt dokumentasjon og redegjørelse, vurderer vi at fylkeskommunen nå også har sannsynliggjort at den har tilstrekkelige tiltak/reserveløsninger som kan avhjelpe utfordringer med digitale hjelpemidler under eksamen. Det er vår vurdering at fylkeskommunens tiltak knyttet til å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik bidrar til å sikre elevens tilgang til digitale hjelpemidler ved eksamen og at elevene ikke har tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Evaluerer fylkeskommunen de skriftlige prosedyrene og andre tiltak i internkontrollen, og forbedrer fylkeskommunen disse ved behov?

Både fylkeskommunen, FRID IKS, og skolen beskriver hvordan de evaluerer og følger opp eventuelle avvik som kommer frem ved testing av ressurser og testeksamen i forkant av eksamensperioden, og hvordan de melder inn avvik fortløpende gjennom eksamensperioden gjennom de kanaler de har opprettet. Se nærmere beskrivelse om dette over.

Fylkeskommunene opplyser om at den etter hver eksamensperiode vil gjennomføre en evaluering. Fylkeskommunen beskriver at eksamensansvarlige og IKT-ansvarlige ved skolene skal gi tilbakemelding via et Forms-skjema. Teknisk eksamensgruppe går gjennom resultatene, og

dette blir grunnlag for videre arbeid med forbedring/utarbeidelse av nye rutiner og prosedyrer for neste eksamensperiode. Avvik/feil som har blitt meldt inn under eksamensperioden via de ulike Teams-kanalene, er også en del av grunnlaget for fylkeskommunens evaluering.

Av mandatet og årshjulet for teknisk eksamensgruppe, går det frem at gruppen skal gjennomføre evaluering og forbedringer etter hver eksamensperiode både vår og høst. Ansvar for evaluering ligger, etter årshjulet, til både enhet for eksamen og dokumentasjon, FRID IKS og skolene.

I intervjuer går det frem at eksamensansvarlig og IKT-ansvarlig på skolen pleier å oppsummere avvik/hendelser etter gjennomført eksamensperiode, for å vurdere behov for endringer og forbedringer. Denne praksisen er ikke nedfelt i noen skriftlig rutine, men skolen opplyser at de vil vurdere å skriftliggjøre dette arbeidet i egen rutine. For våren 2024 har skolen utarbeidet et skjema der eksamensvaktene skal melde inn avvik ved eksamensgjennomføringen.

Våre vurderinger:

Skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontrollen skal evalueres og ved behov forbedres. For å kunne gjøre dette, må det gjennomføres en evaluering med jevne mellomrom.

Det er vår vurdering at fylkeskommunen, FRID IKS og skolen evaluerer teknisk gjennomføring av eksamen, herunder tilgang til tillatte og ikke-tillatte hjelpemidler. Vi vurderer også at fylkeskommunen reviderer prosedyrer og rutiner på bakgrunn av evalueringer og risikovurderinger som blir gjennomført. Det er videre vårt inntrykk at fylkeskommunen på bakgrunn av sine evalueringer iverksetter tiltak for å øke kapasiteten på sine nettverk, og sikring av tilgang til nettbaserte hjelpemidler. Det er imidlertid vårt inntrykk at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet ikke i tilstrekkelig grad har iverksatt tiltak for å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler ved eksamen, gjennom å ikke ha tilstrekkelige reserveløsninger dersom nettressursene blir utilgjengelig under eksamen.

Fylkeskommunens kommentarer til foreløpig tilsynsrapport og våre vurderinger:

Se fylkeskommunens kommentar over om tiltak og reserveløsninger for digitale hjelpemidler.

På bakgrunn av fylkeskommunens redegjørelse og innsendt dokumentasjon er det vårt inntrykk at fylkeskommunen evaluerer og iverksetter tiltak for å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler ved eksamen.

Samlet vurdering

Statsforvalterens vurdering er at Østfold fylkeskommune gjennomfører risikovurderinger, og med det har vurdert sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser brudd kan få. Fylkeskommunen har skriftlige rutiner, prosedyrer og øvrige tiltak, for å sørge for at kandidatene får tilgang til nødvendig hjelpemidler under eksamen. Videre evner fylkeskommunen å avdekke avvik og risiko for avvik, og følge disse opp. Fylkeskommunen evaluerer i tillegg skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak i interkontrollen, og forbedrer disse ved behov. Dette bidrar til å sikre at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen og at kandidatene ikke har tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Konklusjon

Østfold fylkeskommune sikrer at elevene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

3 Vi avslutter tilsynet

I tilsynet har vi funnet at Østfold fylkeskommune oppfyller kravene i regelverket. Våre vurderinger og konklusjoner bygger som nevnt på informasjonen som vi har fått fra fylkeskommunen, og tar utgangspunkt i status på tidspunktet for publiseringen av tilsynsrapporten.

Vi vil ikke gjøre vedtak med pålegg om retting, og tilsynet er derfor avsluttet.

Fylkeskommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter.²⁰

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo, 31.05.2024

Line Melhus, seniorrådgiver
Tilsynsleder

Jeanette Gabrielsson, seniorrådgiver

²⁰ Jf. forvaltningsloven § 18

4 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Arbeidsgruppe for teknisk eksamensgjennomføring
- Meldinger i eksamenskanalen høsten 2023
- Brukerveiledning for tilgangsstyring under eksamen
- Evaluering av teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023
- Håndbok for eksamensmedarbeidere 15.11.2023
- Informasjon til skolene om oppfølging etter eksamen 19. og 22. mai 2023
- Nettbaserte hjelpemidler på eksamen H23
- Nettressurser til eksamen 2023- oversikt og rutine for testing
- Utfordringer med nettressurser under eksamen V23
- Delegasjon fra avdelingsdirektør for opplæring og kompetanse til seksjonsledere og rektorer
- Reglement for skriftlig eksamen
- Skjerming og beredskap i eksamensperioden våren 2023
- Skjerming og beredskap i eksamensperioden høsten 2023
- Spørsmål og svar fra møte om teknisk gjennomføring av eksamen V23
- Teknisk gjennomføring av eksamen – siste oppdateringer per 12.05.23
- Teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023
- Teknisk gjennomføring av eksamen høsten 2023
- Til deg som skal ta privatisteksamen høsten 2023
- Til deg som skal ta privatisteksamen våren 2023
- Tilgangsstyring for eksamen i Viken fylkeskommune
- Årshjul for seksjon eksamen og dokumentasjon 2022-23
- Årshjul for skolene 2022-23
- Referat fra møte om teknisk tilrettelegging – 12 stk
- 19. mai, sidemål, Teams om feil sidemål, treghet, beredskap
- Annullering sidemål, vår søknad, svar fra Udir og e-post om konklusjon
- Diverse SMS til elever om bl.a. annullering hovedmål og sidemål
- Eksempel kandidatpassord med informasjon om nettsted for hjelpemidler
- Info elever om eksamen, standpunkt og klagebehandling våren 2023 – til elever og ansatte
- Info privatister e-post for hver eksamensdag
- Info til eksamenslokalene – fra Udir – mai 23
- Info til IT-ansvarlig – planlegging av bemanning- eksamensrom våren 23
- INFO VAKTER – Behov for hjelp fra IT eller andre – eksamensrom – våren 2023
- INFO vakter tekniske problemer - Udir
- INFO VAKTER – utvidet tid for elever todelt eksamen
- Dok: LAGRE som pdf -Udir – info til elever og vakter
- INFO VAKTER ved oppstart av eksamen daglig, våren 2023
- INFO VAKTER, Opplæring 10. mai 2023
- Informasjonskompetanse – kilder og kildebruk – info til elever
- IT-avdelingen – eksamensgjennomføring
- Lagre lokalt på MAC, elever og vakter
- Lagre som pdf – Udir - info til elever og vakter
- Lagre som pdf på Windows – elever og vakter
- Lagring nedlastningsmappe WIN10 elever og vakter
- Plan for skoleårets avslutning 22-23

- Svar fra Udir 5. februar 2024, annullerings- og disp. vedtak
- Teams + mail til elever og ansatte om eksamen 28.4 og 18.5
- Teams 6. juni – elever og ansatte annullering hovedmål og sidemål 19. og 22.mai
- Teams 22. mai – treghet i hjelpemidler og Udirs problemer
- Test av hjelpemidler før eksamen – svar fra lærer etter test
- Informasjon til skolene om søknader om annullering av eksamen 2023
- Tilsyn med eksamen og internkontroll - Ettersending av dokumentasjon
- Vaktliste V23 fra Malakoff vgs.
- Oppgavefordeling i seksjon eksamen og dokumentasjon – Viken
- Oppgavefordeling i seksjon eksamen og dokumentasjon - Østfold
- Tilsyn med eksamen og internkontroll – Ny dokumentasjon etter intervju
- Mandat for teknisk eksamensgruppe
- Årshjul for teknisk eksamensgruppe 2024
- Testeksamen våren 2024 – informasjon og sjekkliste
- Tilbakemelding etter testeksamen våren 2024
- Håndbok for eksamensmedarbeidere 08.03.2024
- Tilbakemelding fra eksamenslokaler ved skriftlig eksamen

Dokumenter innsendt etter foreløpig rapport:

- Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024
- Teknisk gjennomføring av eksamen våren 2024
- Rutine for kontroll av skolenes rutiner for eksamensgjennomføring
- ROS-analyse av skriftlig eksamen våren 2024
- Melding om avvik ved gjennomføring av eksamen i Østfold
- Rutinebeskrivelse for stikkprøvekontroll ved eksamen
- Samarbeidsmodell mellom FRID IKS og fylkeskommunene
- Beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring
- Mandat for teknisk eksamensgruppe
- Eksamenssamling 15. april 2024
- Skjema for stikkprøvekontroll ved eksamen
- Opplæring for eksamensvakter – KI
- Stikkprøvekontroll – veiledning til kandidaten
- Til kandidater ved skriftlig eksamen – bruk av hjelpemidler

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov